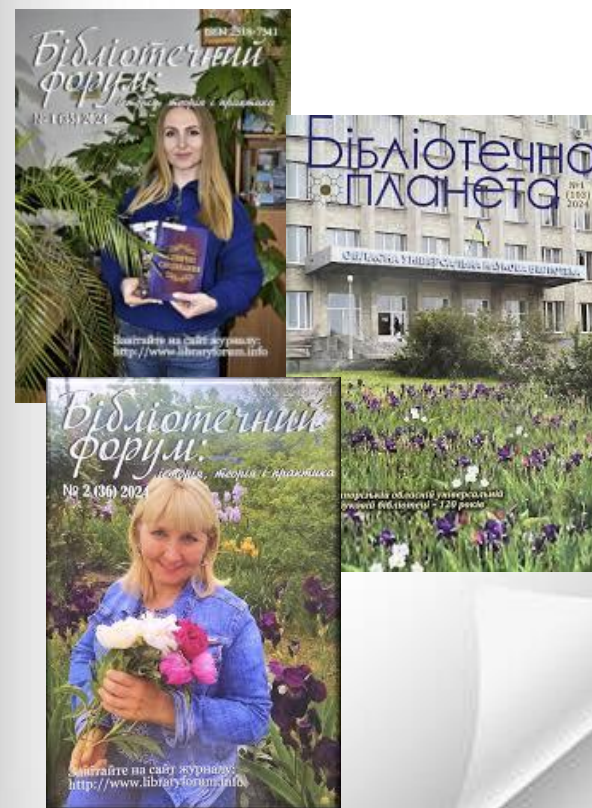

*Огляд фахової періодики
та видань Чернігівської ОУНБ
імені Софії та Олександра Русових
за 2024 рік*

Бібліотеки і війна

З досвіду роботи

«Публічні бібліотеки України в умовах російської збройної агресії»: аналітичний огляд далекоглядного аналізу

Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого вчергове дослідила умови функціонування обласних, міських, сільських, селищних публічних бібліотек під час російської збройної агресії. Інформацію збирали тільки від бібліотек, що перебувають на підконтрольних Україні територіях.

Упродовж 2023 року через постійні обстріли, руйнування приміщень, фінансову неспроможність громад утримувати свої бібліотеки продовжилось скорочення бібліотечної мережі (до початку повномасштабного вторгнення – 14351 заклад, 2023 р. – 12162). Більш-менш стабільно функціонують бібліотеки у Вінницькій, Волинській, Івано-Франківській, Київській, Миколаївській, Одеській, Чернівецькій, Чернігівській областях і м. Києві. Водночас жодна публічна бібліотека у 2023 р. не працювала у 42 територіальних громадах (загалом по Україні).

Сербін О. «Публічні бібліотеки України в умовах російської збройної агресії»: аналітичний огляд далекоглядного аналізу / Олег Сербін // Бібліотечна планета. – 2024. – № 1. – С. 4–5.

Відповідно до результатів моніторингу, впродовж 2022–2023 рр. в Україні:

- 131 бібліотечна будівля зруйнована;
- 341 бібліотека була часткова зруйнована та потребує капітального ремонту;
- 401 бібліотечний заклад зазнав незначних пошкоджень та потребує заміни вікон, дверей, ремонту даху, фасаду тощо;
- 157 закладів, які частково були зруйновані або зазнали незначних пошкоджень, відновили свою роботу у 2023 р.;
- 299 бібліотек станом на кінець 2023 р. втратили матеріально-технічні засоби одночасно з руйнуванням і пошкодженням будівель;
- 201 книгозбірня втратила всі матеріально-технічні засоби;
- 415 книгозбірень зазнали збитків документно-інформаційних ресурсів;
- 134 бібліотеки втратили документно-інформаційний ресурс повністю.

Стан публічних бібліотек України в умовах російської збройної агресії аналізує Олег Сербін, доктор наук із соціальних комунікацій, професор, в.о. генерального директора Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого, на сторінках першого номеру щоквартального науково-виробничого журналу «Бібліотечна планета».

Сербін О. «Публічні бібліотеки України в умовах російської збройної агресії»: аналітичний огляд далекоглядного аналізу / Олег Сербін // Бібліотечна планета. – 2024. – № 1. – С. 4–5.

Мандрівна бібліотека: досвід виживання і життя Луганської обласної універсальної наукової бібліотеки

Луганська обласна універсальна наукова бібліотека з 2014 року, з початку російсько-української війни, двічі була вимушена евакуюватися на підконтрольну Україні територію. Перший раз вона покинула Луганськ, відновивши свою роботу у 2016 році у м. Старобільськ, що на Луганщині. Навесні 2022 року Луганська ОУНБ вимушено релокується до м. Черкаси. У Старобільську залишається усе – матеріально-технічна база, новий фонд, приміщення, клієнтська база і всі реалізовані проєкти.

Уже влітку 2022 року виникає концепт «Мандрівної бібліотеки». Його мета – напрацювати такий новітній підхід у роботі бібліотеки як закладу, який можна втілити зокрема на деокупованих територіях. Такий формат: допоможе гнучко надавати послуги в селах, містечках і містах, де немає/поки немає повноцінної бібліотеки; мандрівний формат допомагає охопити більшу кількість користувачів у різних куточках країни; дає можливість налагодити стабільні послуги для клієнтів бібліотеки, які так само вимушено покинули рідне місто, і загалом залучати до активностей внутрішньо переміщених осіб. Про втілення концепту «Мандрівної бібліотеки» колективом книгозбірні розповідає Анастасія Літашова, заступниця директора Луганської обласної універсальної наукової бібліотеки, на сторінках другого номеру наукового, інформаційного щоквартального журналу «Бібліотечний форум: історія, теорія і практика».

Літашова А. Мандрівна бібліотека: досвід виживання і життя Луганської обласної універсальної наукової бібліотеки / Анастасія Літашова // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. – 2024. – № 2. – С. 28–29.

Бібліотеки Запорізької області: чи можливий розвиток під час війни?

На сьогодні окуповано або перебуває в зоні бойових дій 82% території Запорізької області. На підконтрольній Україні території функціонують 96 бібліотечних закладів (на окупованій території залишилось 65%). Вони працюють у повному обсязі, надають користувачам послуги, психологічну та моральну підтримку.

Внаслідок бойових дій 13 бібліотек області втратили всі свої фонди. Тому Запорізька ОУНБ ініціювала та запустила безстрокову Всеукраїнську акцію «Книги для нескорених», метою якої є відновлення та поповнення фондів постраждалих бібліотек області.

Запорізька ОУНБ бере активну участь у проєктній діяльності. Так, за підтримки Культурної Ліги Сходу та Федерального уряду Німеччини започаткувала й реалізує проєкт «Створення освітніх дитячих хабів: просторів розвитку та безпеки», у межах якого відкритий дитячий простір «BOOK Ландія», який пропонує різноманітні інтерактивні ігри і розваги, казкові читання, майстер-класи з малювання та творчості, а також пізнавальні заняття.

У 2023 році в центрі «Вікно в Америку» Запорізької ОУНБ відкрилася безкоштовна відеостудія Open Media Space, був створений літературний канал «Читаю запоем».

На базі Вільнянської центральної бібліотеки був реалізований проєкт «Створення молодіжного вільного простору для самовираження, комунікації та дозвілля дітей та молоді – Бібліохаб».

Михайлівська громада отримала грант на реалізацію проєкта «Створення молодіжних креативних просторів на базі трьох бібліотек Михайлівської громади».

На думку авторки статті – Олени Літвак, завідувачки науково-методичного відділу КЗ «Запорізька обласна універсальна наукова бібліотека» Запорізької обласної ради, «... розвиток бібліотек під час війни можливий!»

Літвак О. Бібліотеки Запорізької області: чи можливий розвиток під час війни? / Олена Літвак // Бібліотечна планета. – 2024. – № 1. – С. 15–17.

Бібліотеки для дітей м. Миколаєва як соціальні центри громади під час воєнних дій

З лютого 2022 року бібліотеки для дітей м. Миколаєва переорієнтували свою діяльність відповідно до потреб громади та внутрішньо переміщених українців:

- здійснювали підтримку волонтерського руху;
- Центральна міська бібліотека для дітей ім. Ш. Кобера і В. Хоменко працювала цілодобово, виконуючи функції бомбосховища;
- в бібліотеці-філії № 8 було організовано пункт видачі на отримання продуктів;
- здійснювали обслуговування дорослих і маленьких користувачів, доставляння книг за телефонним дзвінком пенсіонерам та інвалідам;
- проводили онлайн заходи та інформаційну роботу на сторінках бібліотек у фейсбуці, сайті центральної міської бібліотеки, блогах.

У 2023 році бібліотеки для дітей м. Миколаєва повернулись до своїх безпосередніх функцій. Останнім часом бібліотеки плідно співпрацюють з різним організаціями та фондами:

- Міжнародною організацією з міграції проведено деякі ремонтні роботи;
- на базі бібліотеки-філії № 6 відкрито дитячу точку «Спільно» від ЮНІСЕФ, яка надає безоплатні дозвіллі та соціальні послуги із залученням відповідних фахівців;

- спільно з Миколаївським місцевим благодійним фондом «Вихід» і Благодійним фондом «Ми поруч» з організації дозвілля проводяться інклюзивні інтерактивні заняття;
- спільно з ГУ ДСНС проводяться заходи з пожежної безпеки;
- з Волонтерським центром арттерапії «Ластівка» проводяться заходи з інтегрованої арттерапії;
- з Управлінням патрульної поліції в Миколаївській області проводяться щомісячні заняття з ОБЖД;
- з партнерами DRC Данської ради відбуваються зустрічі з прав біженців в Україні.

Під час війни актуальною стала робота бібліотечних гуртків і клубів.

Підтримка ментального здоров'я з різними категоріями населення, що найбільш постраждали від наслідків війни, – актуальний напрям у роботі бібліотек. Про досвід роботи бібліотек для дітей м. Миколаєва в рамках загальносистемного проєкту «Ти не один у світі» (робота з переселенцями; дітьми з інвалідністю; людьми, що постраждали від війни) більш детально можна дізнатися, ознайомившись з текстом статті.

Белібова Т. Бібліотеки для дітей м. Миколаєва як соціальні центри громади під час воєнних дій / Таїсія Белібова, Ірина Базиленко, Катерина Толокнова // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. – 2024. – № 1. – С. 2–4.

«Мандрівний хаб стійкості» на Херсонщині

У статті висвітлюється досвід роботи Херсонської обласної бібліотеки для дітей імені Дніпрової Чайки щодо психологічної реабілітації дітей, повернення їх до нормального життя в рамках програми «Мандрівний хаб стійкості». Для вирішення фахових питань бібліотека знайшла партнерів серед організаторів проєкту «Психологи на війні», який саме розгортав свою службу на Півдні України, у прифронтових та деокупованих громадах. Перший сезон програми відбувся з 15 липня 2023 року до кінця серпня 2023 року.

Завдяки партнерам у програмі інтегрувались форми бібліотерапевтичної роботи, пізнавально-ігрові бібліотечні методики і послуги з кризового консультування людей, які постраждали від війни та її наслідків, що їх надавали фахові психологи.

Бібліотека імені Дніпрової Чайки застосувала у програмі власні успішні практики з організації роботи в цьому напрямку (наприклад, краєзнавча серія «Ігри патріотів Херсонщини»).

Першим населеним пунктом деокупованої Херсонщини, до якого в рамках програми завітали працівники книгозбірні, стала легендарна Чорнобаївка. Протягом серпня 2023 року «Мандрівний хаб стійкості» побував і в інших населених пунктах області.

Підтримка ментального здоров'я дітей, їх ресоціалізація після тривалої майже 9-місячної окупації та вимушеної ізоляції від ровесників були визначені основними завданнями ще однієї літньої програми – «Читаємо і граємо спільно зі «Спільно» (дитячі точки «Спільно» створені за підтримкою UNICEF), про яку детально розповіла Наталія Крижановська, завідувачка відділу обслуговування дошкільників та учнів 1-4 класів Херсонської обласної бібліотеки для дітей імені Дніпрової Чайки.

Крижановська Н. «Мандрівний хаб стійкості» на Херсонщині / Наталія Крижановська //
Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. – 2024. – № 2. – С. 18–19.

Бібліотеки Кіровоградщини: воєнний вимір

Олена Кісельова, завідувачка науково-методичного відділу Кіровоградської обласної бібліотеки для юнацтва ім. Є. Маланюка, представила найцікавіші проєкти бібліотек Кіровоградщини на сторінках першого номеру наукового, інформаційного щоквартального журналу «Бібліотечний форум: історія, теорія і практика»:

- «ВільноХаб_Олександрія», спрямований на підтримку дітей та молоді, постраждалих через воєнні дії, за програмою «Мріємо та діємо» (фінансова підтримка Агенства США з міжнародного розвитку);
- змагання з робототехніки «Кегельринг. LegoMindstorms EV3» та п'ятиденна онлайн-подія – воркшоп «Середовище Arduino» від європейської ініціативи Meet and Code 2022;
- «Волонтер+», який втілює ГО «Слов'янський культурний центр «Задзеркалля» завдяки міжнародним молодіжним ініціативам;
- «Громадський хаб «Амбасадори безпеки», що втілює ГО Агенція сталого розвитку «Хмарочос» за підтримки Канадсько-українського проєкту розвитку поліції;
- «#ВільноХаб»;
- «Разом з волонтерами до Перемоги!» в партнерстві з ГО «Успішна Взаємодія»;
- «Інкубатор» у партнерстві з ГО Агенція сталого розвитку «Хмарочос»;
- в межах проєкту «Програма з адвокації громадської безпеки під час війни для лідерів громад» організовано блог-кав'ярню «Мистецтво арт захисту «Як створити медійні проєкти мистецького спротиву».

У статті також розповідається про роботу бібліотек Кіровоградщини з користувачами, які виїхали в країни Євросоюзу і стали ізольованими від дому; про волонтерську діяльність та про роботу з внутрішньо переміщеними особами.

Кісельова О. Бібліотеки Кіровоградщини: воєнний вимір / Олена Кісельова // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. – 2024. – № 1. – С. 9–11.

*Моделювання як метод
дослідження*

Стратегічне управління

*Моделі бібліотек для сучасних
закладів освіти*

*Інноваційні технологічні
послуги бібліотек*

Інформаційні технології

*Проектна діяльність
бібліотек*

Моделювання як метод дослідження: бібліотекознавчий науковий дискурс

Суттєві зміни діяльності у бібліотечній галузі внаслідок її трансформації – предмет уваги українських дослідників. Автори статті відмічають наявність суперечності між змінами у бібліотечній галузі внаслідок її трансформації і браком системного наукового доробку щодо використання методу моделювання у бібліотечній теорії і практиці.

Мета статті – розглянути напрями моделювання процесів та явищ у бібліотечному науковому дискурсі.

Аналіз відповідних публікацій з фахових наукових видань дозволив узагальнити моделі бібліотек за такими напрямками:

- концептуальні моделі бібліотек;
- моделі розвитку бібліотек та управління інформаційними ресурсами;
- моделювання бібліотечних технологічних процесів;
- моделі професійної бібліотечної освіти та компетенцій бібліотечних фахівців.

Вміння орієнтуватися у напрямках розвитку бібліотечної галузі відповідно до трансформації суспільства, вміння розробляти моделі документно-інформаційних систем та їхніх ресурсів допоможе створити конкурентоспроможний бібліотечний заклад.

Матвієнко О. Моделювання як метод дослідження: бібліотекознавчий науковий дискурс / Оксана Матвієнко, Михайло Цивін // Вісник Книжкової палати. – 2024. – № 3. – С. 29–36.

Стратегічне управління в діяльності бібліотек

У сучасному світі життєдіяльність бібліотек, як і будь-яких інших організацій, безпосередньо залежить від ефективності діяльності, можливості досягати стратегічної мети та оперативно реагувати на виклики часу. Цьому допомагає стратегічне управління як важливий напрям управлінської діяльності.

У статті розглядається стратегічне управління в діяльності бібліотек як керований безперервний циклічний бізнес-проект, що здійснюється в контексті стратегічної ідеї (візії, цінностей, місії) бібліотеки та спирається на людський потенціал як основу.

Працюючи над розробленням стратегії, визначивши основний продукт/послугу, що створює бібліотека для забезпечення інформаційних потреб конкретної групи споживачів, слід врахувати стан та умови постачання зовнішніх ресурсів, необхідних для розроблення продукту/послуги. Для цього використовують спеціальний інструмент оцінювання ресурсів бібліотеки.

Анісімова О. Стратегічне управління в діяльності бібліотек / Ольга Анісімова, Тетяна Яворська // Вісник Книжкової палати. – 2024. – № 3. – С. 37–45.

Інформаційні ресурси становлять основу для створення більшості продуктів і послуг бібліотеки. Результативність роботи бібліотечних закладів доводить кількість задоволених користувачів. Авторки статті рекомендують для аналізу та оцінювання ефективності управління інформаційними ресурсами бібліотеки доцільно використовувати матрицю BCG. За цією матрицею було проаналізовано діяльність за 2020–2021 рр. восьми обласних бібліотек: Донецької, Закарпатської, Київської, Вінницької, Івано-Франківської, Житомирської, Волинської та Дніпропетровської.

Матриця BCG є корисним інструментом для стратегічного управління діяльністю бібліотеки, оскільки допомагає визначити її конкурентні переваги та стратегію розвитку.

Крім того, у статті розглядається матриця «Мак-Кінсі», яка дозволяє робити аналіз діяльності з багатьма факторами на відміну від двофакторної матриці BCG.

Анісімова О. Стратегічне управління в діяльності бібліотек / Ольга Анісімова, Тетяна Яворська // Вісник Книжкової палати. – 2024. – № 3. – С. 37–45.

Трансформація моделей бібліотек Нової української школи на засадах бенчмаркінгу

У статті висвітлено результати регіонального бенчмаркінгового проєкту Бібліотеки Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, метою якого був пошук якісного інноваційного інструментарію щодо удосконалення роботи бібліотек закладів загальної середньої освіти для подальшого перезавантаження.

«Бенчмаркінг» – слово англійського походження, яке означає позначку на фіксованому об'єкті, що володіє певною кількістю, якістю і здатністю бути використаним як стандарт чи еталон під час порівняння з іншими. Задля проведення перезавантаження (ребрендингу) бібліотек закладів освіти області був реалізований регіональний проєкт під назвою «Інноваційні зміни бібліотек закладів освіти на засадах бенчмаркінгу». Його головною метою була розробка так званих «еталонних» моделей шкільних бібліотек і зміна сприйняття шкільної бібліотеки як книгосховища на мультифункціональний простір.

Для кращої реалізації цього проєкту була організована «Лабораторія творчого бібліотекаря», в межах якого були проведені тематичні семінари.

За результатами проєкту було згенеровано 5 моделей бібліотек для сучасних закладів освіти:

1. Бібліотека нового покоління Нової української школи «Для вільного плавання необхідна нова модель шкільної бібліотеки, що дає можливість бути на гребені крутої інформаційної хвилі»;
2. Профільний інформаційно-ресурсний хаб (або бібліохаб);
3. DigitalLibrary – двовимірна шкільна бібліотека, Матеріальна vs віртуальна;
4. 3D бібліотека зі STREAM напрямом;
5. Бренд сучасної бібліотеки.

Більш детально про сам проєкт, складові згенерованих моделей бібліотек для сучасних закладів освіти можна дізнатися, ознайомившись з текстом статті. Цей досвід може бути використаним для стратегічного планування публічних бібліотек.

Скібіна О. Трансформація моделей бібліотек Нової української школи на засадах бенчмаркінгу / Ольга Скібіна, Ганна Ткаченко // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. – 2024. – № 1. – С. 26–30.

Простір для творення у бібліотеці для дітей як середовище креативу та новітніх інформаційних технологій

Інноваційною технологічною послугою бібліотек є простір для творення (англ. makerspaces), який дає відвідувачам змогу творчо реалізовуватися та набувати знань і навичок у сферах, недоступних поза бібліотекою.

Для реалізації завдання спільної творчості бібліотекам необхідно створити відповідний фізичний простір: встановити меблі, які допомагають безпосередньому спілкуванню, пофарбувати стіни спеціальною фарбою, яка дає змогу вільно використовувати їх як навчальну дошку та писати, наприклад, маркерами; потрібні також рухомі візки, контейнери й столи, спеціально призначені для обслуговування обладнання та/або транспортування матеріалів. Тоді простір для творення стане фізично ергономічним місцем, яке пропонує численні творчі можливості, емоційно комфортну атмосферу, що допомагає вільно почуватися користувачам різного віку.

Ільницький В. Простір для творення у бібліотеці для дітей як середовище креативу та новітніх інформаційних технологій / Віталій Ільницький // Вісник Книжкової палати. – 2024. – № 1. – С. 47–52.

Останніми роками традиційні творчі активності читачів тісно поєднанні з цифровими технологіями. Простір для творення в сучасному розумінні став можливим насамперед завдяки розвитку високих технологій, поміж яких: електронні прилади, 3D-принтери, лазерні фрезерні верстати, машини для різання, термопреси, прикладне програмне забезпечення, обладнання для створення ігор та звукозапису, роботів, дронів тощо, електронні книги, мікроскопи, цифрові камери...

Окремим напрямом взаємодії з юною аудиторією є тойхакінг – ламання (зламування) іграшок. Завдяки ігровій формі занять діти не лише розважаються, а починають розуміти, як створено певну річ, яке інженерне рішення забезпечує її рух тощо. Суть цього напрямку – переробляти старі іграшки на нові з допомогою сучасних технологій.

Серед новітніх форм взаємодії з дітьми варто згадати створення робототехніки, що є яскравим втіленням STEM-освіти.

У просторах для творення формування цифрової грамотності є одним із найважливіших напрямів роботи (навчання кодингу чи програмуванню).

Завдяки реалізації концепції мейкерства дитяча бібліотека набуває різних просторових форм: середовища цифрової грамотності; обміну знаннями та колаборації; інтерактивності; комунікації.

Ільницький В. Простір для творення у бібліотеці для дітей як середовище креативу та новітніх інформаційних технологій / Віталій Ільницький // Вісник Книжкової палати. – 2024. – № 1. – С. 47–52.

Палітра сервісів для створення візуального контенту з використанням штучного інтелекту

З появою штучного інтелекту відбулася технологічна революція. Для бібліотек нагальними виявилися питання щодо відповідності динаміці вимог сучасної інформаційно-цифрової ери.

Нині існує широкий спектр технологій, розроблених на підставі штучного інтелекту, які здатні виконувати різноманітні завдання.

Оленою Білик, завідувачкою сектору Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого, проаналізовано низку серверів штучного інтелекту, які стануть незамінними при створенні бібліотеками високоякісного візуально-інформаційного контенту.

Так, деякі його елементи вже частково застосовують у бібліотеках у вигляді вбудованих у бібліотечні програми модулів.

Білик О. Палітра сервісів для створення візуального контенту з використанням штучного інтелекту / Олена Білик // Бібліотечна планета. – 2024. – № 1. – С. 27–30.

З-поміж великої кількості доступних:

Нейромережі для швидкого та ефективного генерування високоякісних зображень:

- Leonardo AI (<https://leonardo.ai/>) – нейромережа, за допомогою якої бібліотекарі можуть створювати візуальний контент для своїх проєктів (аватари, банери, рекламний контент для соцмереж, постери і матеріали для реклами книги та заходів) без необхідності глибоких знань з графічного дизайну та при цьому суттєво економити час на його створення;
- Midjourney (<https://medium.com/>) – ресурс, що створює ілюстрації, колажі та постери, персонажі, зокрема у стилі видатних художників, тощо;
- DALL-E / DALL-E 2/ DALL-E (<https://labs.openai.com>) – система сервісів, яка дає змогу генерувати оригінальні креативні картинки, редагувати готові зображення, домальовувати відсутні деталі та багато іншого на підставі текстового запиту;
- Bing Image Creator (<https://www.bing.com/>) – сервіс для створення зображень від Microsoft. З жовтня 2022-го сервіс став доступним для вільної реєстрації. Користуватися сервісом можна і зі сторінки Bing Chat. У такому разі Image Creator може бути використаний для того, щоб отримати картинку до згенерованої статті;

Білик О. Палітра сервісів для створення візуального контенту з використанням штучного інтелекту / Олена Білик // Бібліотечна планета. – 2024. – № 1. – С. 27–30.

– Adobe Firefly (<https://firefly.adobe.com/>) – генеративний інструмент штучного інтелекту для створення унікальних та оригінальних дизайнів;

– Stable Diffusion (<https://stablediffusionweb.com>) – популярний генератор зображень онлайн, що відкрився для користувачів восени 2022 року. Сервіс дає змогу генерувати зображення за текстом безкоштовно;

– Replicate (<https://replicate.com>) – багатофункціональний сервіс для генерації картинок та оброблення зображень;

– Canva (<https://www.canva.com/ai-image-generator/>) – сервіс, який є невід’ємною частиною конструктора графіки Canva, дозволяє будь-які роботи з графікою: від створення зображень для блогу до презентацій і картинок для соцмереж;

Нейромережі – «мовні»:

– ChatGPT (<https://chatgpt.com/>) – бот зі штучним інтелектом, який дає змогу генерувати ідеї, писати сценарії, вірші для віртуального контенту з урахуванням текстових запитів та аналізу текстової інформації;

– Studio D-ID (<https://studio.d-id.com/>) – високорівнева технологія розроблена для створення аватарів, що мають аудіоелемент.

Більш детально про умови використання цих сервісів, їх можливості, переваги та недоліки можна дізнатися, ознайомившись із текстом статті.

Білик О. Палітра сервісів для створення візуального контенту з використанням штучного інтелекту / Олена Білик // Бібліотечна планета. – 2024. – № 1. – С. 27–30.

Інноваційний розвиток бібліотек: проєктні рішення та грантові програми

Мудроха В. Інноваційний розвиток бібліотек: проєктні рішення та грантові програми / Валентина Мудроха // Вісник Книжкової палати. – 2024. – № 5. – С. 18–24.

У 2021 р. Львівська національна наукова бібліотека України (ЛННБ) ім. В. Стефаника взяла участь у програмі «Велика реставрація» у межах національного проєкту «Велике будівництво». Згідно з проєктом було заплановано розв'язати нагальні проблеми бібліотеки: 1) комплексне оновлення матеріально-технічної бази (комплекс реставраційних робіт); 2) удосконалення конструктивної співпраці між бібліотекою та місцевими органами влади; 3) налагодження ефективної комунікації з користувачами.

Через широкомасштабне вторгнення росії на територію України 2022 р. виділені на реалізацію зазначеного проєкту кошти було повернуто до державного бюджету. Водночас завдяки ефективній управлінській політиці керівництва бібліотеки вдалося облаштувати громадський науково-культурний та інформаційно-комунікативний креативний простір: Меморіальний читальний зал імені Тетяни та Омеляна Антоновичів і Меморіальний читальний зал імені Івана Крип'якевича.

У червні 2023 р. ЛННБ ім. В. Стефаника за фінансової підтримки Українського культурного фонду розпочала реалізацію проєкту «Книжкова спадщина Наукового товариства імені Шевченка (1874–1913): цифрова колекція». У процесі реалізації грантової програми від УКФ було здійснено повнотекстове оцифровування 500 видань. Це здебільшого доробок провідних науковців і громадських діячів, частину з яких репресовано радянською владою.

Окрім формування цієї цифрової колекції, команда проєкту працювала над створенням страхових копій, що надзвичайно важливо в умовах війни, коли щодня є небезпека знищення оригіналів фондів бібліотеки.

У січні 2024 р. ЛННБ ім. В. Стефаника подала заявку до УКФ на грантовий проєкт «Репресована книга: (ре)презентація національної культурної спадщини з фондів ЛННБ ім. В. Стефаника».

Бібліотечний «Оскар» знову у Львові

Electronic Information for Libraries (EIFL, Електронная інформація для бібліотек) – це некомерційна організація, яка працює з бібліотеками, щоб забезпечити доступ до знань у країнах, що розвиваються, і країнах з перехідною економікою. Премія цієї організації присуджується бібліотекам за інноваційне використання цифрових технологій для покращення життя людей. Переможці отримують приз у розмірі 1 500 доларів США, кубок, сертифікат та рекламу через вебсайт EIFL і широку мережу контактів.

Львівська обласна бібліотека для дітей отримала цю нагороду вже вдруге. В статті детально розповідається про проекти, які були премійовані:

- у 2016 році проєкт «Літерляндія», мета якого – за допомогою новітніх технологій, у захопливій грі навчати дітей читати;
- у 2024 році проєкт інформаційно-психологічної безпеки дітей та підлітків «П'ята стихія».

Лугова Л. Бібліотечний «Оскар» знову у Львові / Лариса Лугова // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. – 2024. – № 2. – С. 12–13.

Проект «Креативний культурний простір «Фабрика добра та відпочинку» Охтирської публічної бібліотеки Сумської області

У листопаді 2022 року в Охтирській публічній бібліотеці Сумської області стартував проєкт «Фабрика добра та відпочинку» за програмою BRAVO Товариства Червоного Хреста (ЧХУ) за сприянням представників Охтирської міської організації ЧХУ.

Мета проєкту: сприяти соціальній реінтеграції громадян з посттравматичними стресовими розладами, їх психологічній реабілітації шляхом створення культурного креативного простору – місця, де мешканці громади матимуть змогу психологічно розвантажуватись завдяки ефективній організації змістовного, креативного, культурного дозвілля.

В рамках проєкту відбуваються різноманітні заходи; надаються юридичні консультації та інформація правового характеру фахівцями безоплатної правової допомоги;

Журавель Н. Проєкт «Креативний культурний простір «Фабрика добра та відпочинку» Охтирської публічної бібліотеки Сумської області / Наталія Журавель // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. – 2024. – № 1. – С. 31–35.

проводяться лекції «Подолання кризових ситуацій під час війни»; тренінги для підлітків «Подолання особистої тривожності у підлітків»; заняття з елементами ігротерапії та заняття за методикою «Лист у майбутнє»; майстер-класи в рамках клубу «Майстерня креативних ідей»; перегляди фільмів для дітей та дорослих в межах клубу «Релакс-студія»; засідання поціновувачів художньої літератури з ефектом бібліотерапії у клубі «Книжковий кайф»; заняття з ігротерапії у клубі «Ерудит»; безоплатні заняття з йоги для жінок; заходи в рамках клубу «Моя сім'я – моя фортеця» та багато іншого.

З 2022 року в бібліотеці стартував проєкт «Бібліотека під липами – територія розваг та відпочинку», який діє щороку протягом року.

Життя без обмежень, коли бібліотека поруч (з досвіду роботи КЗ «Публічні бібліотеки» Новороздільської міської ради Львівської області)

Важливим напрямом діяльності бібліотек є розвиток безбар'єрності. Бібліотекарі КЗ «Публічні бібліотеки» Новороздільської міської ради Львівської області поставили за мету сприяння соціалізації людей з інвалідністю, їхньому творчому розвитку та створенню сприятливого середовища для рівного доступу до всіх можливостей.

Сьогодні надзвичайно актуальним є розуміння важливості інклюзії, тобто забезпечення рівних прав для людей з порушеннями розвитку, маломобільних осіб, які потребують нашої допомоги і додаткових зусиль, щоб мати змогу реалізувати свої мрії, освітні потреби та соціалізуватись у громадах.

Тому актуальним є досвід роботи КЗ «Публічні бібліотеки» Новороздільської міської ради Львівської області з соціалізації осіб з інвалідністю Роздільського дитячого будинку-інтернату, надання їм та їхнім батькам психологічної допомоги, забезпечення інформаційного наповнення освітніх програм, урізноманітнення дозвілля. Ця робота відбувається за активної співпраці бібліотек з ГО «Центр організації дозвілля для осіб з особливими потребами «Тавор».

Авторка статті – Галина Приріз, директорка КЗ «Публічні бібліотеки» Новороздільської міської ради Львівської області, розповідає про виникнення ідеї такого інклюзивного спілкування; напрямки діяльності; причини, які спонукали до цієї роботи; історії успіху тощо.

Приріз Г. Життя без обмежень, коли бібліотека поруч / Галина Приріз // Бібліотечна планета. – 2024. – № 1 – С. 17–19.

Цифрова трансформація бібліотеки

Цифрова трансформація для Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського почалася в 1990-ті рр. Серед перших бібліотечних проєктів в цьому напрямку було створення електронного каталогу та власного вебсайту.

Важливою складовою цифровізації бібліотечних процесів є створення цифрової копії документів з фондів бібліотеки. В цифровій бібліотеці, яка містить повнотекстові файли, доступні для зручного читання та завантаження в декількох форматах, представлено близько 1000 об'єктів.

Бібліотека презентує також власні медіа- та мультимедійні проєкти краєзнавчого напрямку.

Особливу увагу користувачів привертає електронний краєзнавчий ресурс «Видатні особистості Кіровоградщини».

Андрійченко Н. Цифрова трансформація бібліотек / Наталя Андрійченко // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. – 2024. – № 1. – С. 12–14.

Бібліотека надає послуги з електронного урядування.

У 2021 р. було створено обласний інформаційний туристичний портал.

Для розвитку базових цифрових навичок у дітей створено освітній простір «Chrom Junior».

На базі Інтернет-центру працює клуб робототехніки.

Сам Інтернет-центр був відкритий у 2003 р.; у 2010 р. розпочав роботу Регіональний тренінговий центр, який 2020 року став хабом цифрової освіти. Детальніше про проєктну діяльність хабу можна дізнатись безпосередньо ознайомившись з повним текстом статті.

Інформаційно-освітні проєкти в бібліотеці – ресурси для розвитку громад

Детально представлено два проєкти відділу документів з економічних, технічних та природничих наук ОУНБ імені І. В. Чижевського м. Кропивницький, а саме: «Інформаційна платформа з питань праці» та «Школа досвідченого споживача».

З 2018 року до Всесвітнього дня захисту прав споживачів на базі відділу спільно з Головним управлінням Держпродспоживслужби в Кіровоградській області (Головне управління) проводились засідання круглих столів за участю представників різних верств населення з питань захисту прав споживачів, безпеки харчових продуктів та державного ринкового нагляду нехарчових продуктів. За результатами цих засідань Головне управління ініціювало створення при відділі «Школи досвідченого споживача». Лекції проходять щоквартально; відбулось вже 16 засідань, які відвідала 371 особа, а онлайн-трансляцію переглянуло 4753 особи. У статті детально описуються теми засідань.

Осокіна А. Інформаційно-освітні проєкти в бібліотеці – ресурси для розвитку громад / Аліна Осокіна // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. – 2024. – № 1. – С. 36–37.

З метою привернення уваги суспільства до питань охорони праці Південно-Східне міжрегіональне управління Державної служби з охорони праці та бібліотека у соціальному партнерстві започаткували інформаційну платформу «Держпраці інформує». Ця платформа спрямована на інженерно-технічних співробітників різних суб'єктів господарювання, кадрову службу; викладачів і спеціалістів з охорони праці, студентів економічних спеціальностей усіх форм навчання та на широкий загал працівників. Щороку в рамках роботи школи та інформаційної платформи відбувається більш ніж 20 лекцій, їх відвідує понад 500 слухачів.

Інформаційні проєкти покликані підвищити рівень обізнаності громадян про джерела загроз, про безпечне і раціональне влаштування свого життя як на роботі, так і в побуті.

Осокіна А. Інформаційно-освітні проєкти в бібліотеці – ресурси для розвитку громад / Аліна Осокіна // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. – 2024. – № 1. – С. 36–37.

Новий закон про авторське право в Україні.

Що в ньому стосується бібліотек?

Новий Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX «Про авторське право і суміжні права» набув чинності 1 січня 2023 року та містить ряд новацій, які зацікавлять працівників галузі культури.

У статті розглядаються статті 22 та 24 Закону; поняття «оригінальність твору»; дозвіл знищення без попередження; майнові права на твір роботодавців; поняття «сирітські твори»; право на «неоригінальні твори»; право на «результати діяльності AI»; право «слідування по-європейськи»; обов'язковий «лінкінг»; оприлюднення твору на умовах ліцензій Creative Commons чи MIT License.

Висвітлюється досвід Чернігівської обласної бібліотеки для дітей з цієї теми.

Пінчук Ю. Новий закон про авторське право в Україні. Що в ньому стосується бібліотек? / Юлія Пінчук // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. – 2024. – № 2. – С. 2–4.

Подкастинг як перспективний напрям популяризації краєзнавчих ресурсів бібліотеки

Краєзнавча бібліотечна діяльність – це динамічна система, яка постійно змінюється відповідно до інформаційних потреб користувачів. Поєднання традиційних та інноваційних напрямів бібліотечної діяльності – характерна риса бібліотечного краєзнавства на сьогодні.

Подкастинг – зручна й цікава форма надання та отримання інформації, яка дозволяє охопити значну аудиторію слухачів. Подкаст – це аудіозапис, який автори завантажують до мережі Інтернет на спеціальні платформи. Слухачі можуть самостійно обирати те, що мають бажання подивитися чи прослухати. Подкасти часто слухають на ходу, під час прогулянки, за кермом. Головне, що це можна робити у той час, коли це людям зручно. Прослуховування аудіозаписів чи перегляд відеоподкастів не вимагає від людини таких розумових зусиль, як при читанні, тому легше засвоюються знання. Це дозволяє охопити

більшу аудиторію та залучити прихильників подкастів відвідати сайт бібліотеки. Обмежень тут немає: від новин, політики, спорту та розваг, до спеціальних тем, таких як технології, психологія, історія, краєзнавство тощо.

З метою популяризації краєзнавчих ресурсів у Дніпропетровській обласній універсальній науковій бібліотеці ім. Первоучителів слов'янських Кирила та Мефодія було прийнято рішення створити декілька циклів подкастів.

Про цикл подкастів «Визначними місцями Придніпров'я»; серію подкастів «Вулиці нашого міста»; сам процес створення подкасту від ідеї створення до публікації розповідає Світлана Жилінська, завідувачка краєзнавчого відділу Дніпропетровської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Первоучителів слов'янських Кирила та Мефодія.

Жилінська С. Подкастинг як перспективний напрям популяризації краєзнавчих ресурсів бібліотеки / Світлана Жилінська // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. – 2024. – № 1. – С. 15–16.

Від історії створення першого буктрейлера – до організації буктрейлера електронної бібліотечної виставки

Стаття всебічно аналізує буктрейлер, розглядаючи його як інноваційну форму бібліотечного рекламування та пропагування бібліотечного фонду.

Вивчаючи сутність феномену «бібліотечний буктрейлер», Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (НБУВ) винайшла принципово нову сферу його застосування – у віртуальній виставковій діяльності з метою розкриття змісту електронних бібліотечних виставок – в образній, динамічній аудіовізуальній формі.

2023 року відділ комплексного бібліотечного обслуговування НБУВ організував 9 буктрейлерів до електронних бібліотечних виставок. Теми виставок; завдання, які вирішують; буктрейлери електронної бібліотечної виставки; проблеми з їх організації розглядаються у цій статті.

Туровська Л. Від історії створення першого буктрейлера – до організації буктрейлера електронної бібліотечної виставки / Леся Туровська, Інесса Смоляр // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. – 2024. – № 1. – С. 17–19.

*Інформаційно-бібліографічне
обслуговування*

*Науково-методична
робота*

Бібліотерапія

Зарубіжний досвід

Формування національної ідентичності та патріотизму шляхом популяризації краєзнавчих інформаційних ресурсів

Наукова бібліотека імені Гордія Палія Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова довгий час працює, втілюючи у життя проєкт «Пам'ять університету». Цей проєкт передбачає різні напрями діяльності у подоланні історичних міфів та висвітленні правдивих, а також забутих та раніше замовчуваних сторінок історії закладу вищої освіти та історії медицини краю; малознаних для широкого загалу імен подвижників медичної науки та охорони здоров'я Вінниччини; діячів медичної галузі краю, які в різні часи виборювали для України незалежність; популяризацію краєзнавчих інформаційних ресурсів.

Краєзнавчі ресурси книгозбірні всебічно висвітлюються в інформаційному середовищі. Працівники бібліотеки продукують електронні книжкові виставки, презентації книг та нових надходжень краєзнавчої літератури, буктрейлери, подкасти, відео тощо, з якими можна ознайомитися на сайті бібліотеки та в соціальній мережі «Фейсбук».

Стаття буде корисною для тих, хто цікавиться створенням краєзнавчих ресурсів.

Юрчишина О. Формування національної ідентичності та патріотизму шляхом популяризації краєзнавчих інформаційних ресурсів / Ольга Юрчишина // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. – 2024. – № 2. – С. 24–27.

Бібліотерапія: теорія і практика в литовських бібліотеках

Дайва Яनावічене (дослідниця, Литовська національна бібліотека ім. Мартінаса Мажвідаса) розглядає бібліотерапію як спосіб допомогти людині через використання та аналіз різних текстів (зміст рекомендованої книги повинен відповідати потребам та життєвій позиції читача і повинен допомогти йому зрозуміти й переоцінити проблему, обміркувати альтернативні рішення і т. ін.)

Мета статті – надати огляд витоків бібліотерапії та дослідити можливості її застосування в бібліотеці, використовуючи аналіз текстів, узагальнення та ілюструючи прикладами з практики конкретних литовських публічних бібліотек. Приклади бібліотерапії взяті з анкетних опитувань публічних бібліотек Литви, проведених авторкою статті у 2022 та 2023 рр.:

– Бібліотерапевтичні списки літератури або рекомендації для читання (на підставі конкретних потреб та інтересів користувачів із наявних інформаційних ресурсів підбирається бібліотерапевтична література з метою надання їм психологічної та емоційної підтримки.

– Бібліотерапевтичні колекції публічного доступу (зібрання літератури, підбраної з наявних ресурсів або сфокусованої на темах, що цікавлять певну спільноту: тематичні книжкові виставки, презентації книг, книжкові дискусії тощо). Приклади тем, які цікавлять молодь, для створення таких колекцій: сексуальність, розлучення батьків, втрата близьких, анорексія, подолання страху бути не таким, як усі, булінг, вживання наркотиків та алкоголю, розбіжності з батьками та ін.

– Читацькі клуби (групові інтерактивні бібліотерапевтичні заходи).

– Тривалі програми бібліотерапії (інтерактивна бібліотерапія): за допомогою комп'ютерної гри організуються бесіди між психологом і читачами (дітьми та їхніми батьками), які допомагають подолати різні емоційні та психологічні проблеми.

– Бібліотерапія для цільових груп читачів.

Книготерапія духу

У статті висвітлюються основні напрями бібліотерапевтичної діяльності Публічної бібліотеки імені Лесі Українки міста Києва в рамках проєкту «Бібліотерапія: твоя книжка щастя». Цей проєкт бібліотека започаткувала ще у 2018 році. Були укладені списки «лікувальних» книжок при різних психологічних станах (депресіях, фобіях, тривогах і т. ін.), так звані «рецепти»-БАДДи (Бібліотека – Аптека для душі). Проводяться психологічні тренінги. Впроваджений проєкт «Я Є!» для бібліотечних працівників. Реалізується проєкт «Видима бібліотека», основними завданнями якого є запобігання морально-психологічній деформації, пов'язаній з перебуванням громадян в місцях позбавлення волі та несенням служби. Організований збір і відправлення українськомовних книжок для співвітчизників, яких з дітьми прихистили європейські міста. Співпраця з литовськими і польськими колегами. Реалізація проєкту соціокультурної адаптації та реабілітації засобами змістовного дозвілля «Жіноче коло».

Отже, бібліотерапія сьогодні – це не лише лікування читанням помічних книжок. Це різні форми і види психологічної і соціальної допомоги, яку відвідувач бібліотеки отримує від користування бібліотекою онлайн чи офлайн.

Романюк О. Книготерапія духу / Ольга Романюк // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. – 2024. – № 1. – С. 38–41.

Вивчення книжкових уподобань користувачів публічних бібліотек Кіровоградської області у період воєнного часу (соціологічне дослідження)

Обласна універсальна наукова бібліотека імені Д. І. Чижевського, м. Кропивницький провела соціологічне дослідження на тему «Вивчення книжкових уподобань користувачів публічних бібліотек Кіровоградської області у період воєнного часу».

У дослідженні взяли участь 4030 респондентів (367 бібліотек 40 територіальних громад області).

У статті висвітлено мету, завдання, об'єкт, предмет, бази дослідження; зроблений аналіз соціального портрета опитаних і відповідей на питання анкети; підбиті підсумки дослідження; представлені пропозиції щодо покращення діяльності публічних бібліотек області.

Проведене соціологічне дослідження показало, що в умовах війни респонденти активно відвідують бібліотеки. Для більшості з них книги і читання є антистресом, що відвертає увагу від реалій життя, зберігає психологічне здоров'я. Опитані отримують позитивні емоції під час читання улюблених книг та вважають необхідним забезпечення роботи бібліотечних закладів. Попри масштабну війну бібліотеки ні на день не припиняли працювати у напрямку реклами книг, які найкращим чином можуть допомогти подолати стрес і розпач, розрадити, заспокоїти. У нових реаліях бібліотекарі показали високий рівень комунікації, швидке реагування на події, професійну мобільність та спроможність до змін.

Охріменко М. Вивчення книжкових уподобань користувачів публічних бібліотек Кіровоградської області у період воєнного часу (соціологічне дослідження) / Марія Охріменко // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. – 2024. – № 2. – С. 5–7.

Обласний конкурс на кращий бібліотечний захід з промоції книги і читання «Читаймо! Вчимось! Перемагаймо!»

Чернівецька обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. Івасюка спільно з Чернівецьким обласним відділенням Всеукраїнської громадської організації Українська бібліотечна асоціація ініціювала проведення обласного конкурсу серед публічних бібліотек територіальних громад області на кращий бібліотечний захід промоції книги і читання «Читаймо! Вчимось! Перемагаймо!», заключний етап якого відбувся 26 вересня 2023 року.

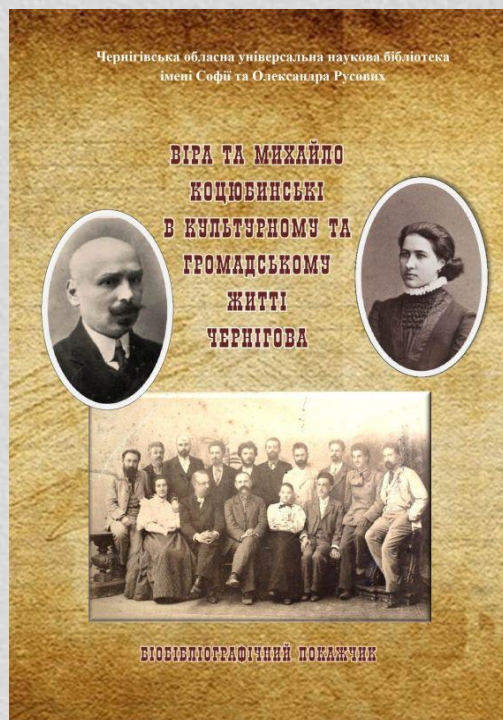
Конкурс проводився з метою формування навичок та потреб у читанні.

У конкурсі взяли участь 17 публічних бібліотек ТГ області. В статті представлені найбільш успішні практики роботи з просування читання у цих бібліотеках.

Лупан А. Обласний конкурс на кращий бібліотечний захід з промоції книги і читання «Читаймо! Вчимось! Перемагаймо!» / Алла Лупан // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. – 2024. – № 1. – С. 42–45.

Видання

*Чернігівської
ОУНБ
імені Софії
та Олександра
Русових*

Біобібліографічний покажчик знайомить читача з внеском подружжя Коцюбинських у громадське та культурне життя України, зокрема Чернігова. В окремих тематичних розділах покажчика представлена бібліографія творів М. Коцюбинського, епістолярна спадщина, публікації про літературну творчість письменника, про громадсько-культурну діяльність Віри та Михайла Коцюбинських.

До видання увійшли статті з періодичних видань, наукових збірників, книги.

Віра і Михайло Коцюбинські в культурному та громадському житті Чернігова : біобібліогр. покажч. / Чернігів. обл. універс. наук. б-ка імені Софії та Олександра Русових ; упоряд.: О. І. Іваненко, О. М. Плаунова ; відп. за вип. Ю. О. Соболев. – Чернігів : [Чернігів. ОУНБ], 2024. – 188 с.

Біобібліографічний покажчик знайомить читача з внеском Марії Заньковецької в громадське та культурне життя України, зокрема Чернігівщини. В окремих тематичних розділах покажчика представлені публікації про театральну творчість актриси та її громадсько-культурну діяльність. До видання увійшли статті з періодичних видань, наукових збірників, книги.

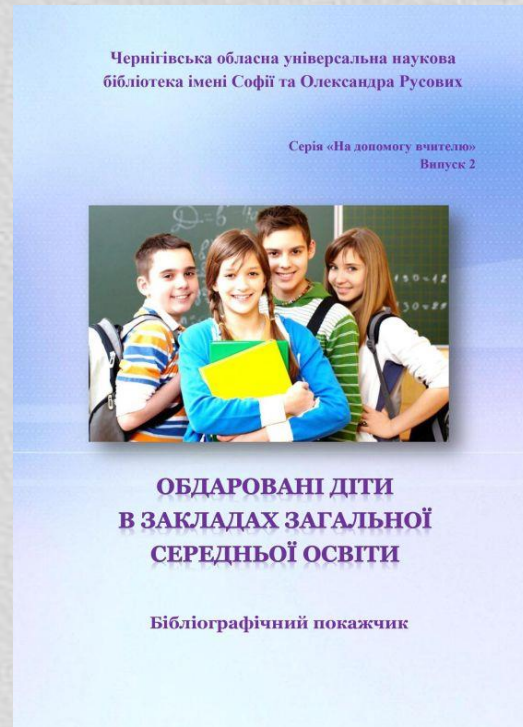
Марія Заньковецька: життя і творчість : біобібліогр. покажч. / Черніг. обл. універс. наук. б-ка імені Софії та Олександра Русових ; упоряд.: О. І. Іваненко, О. М. Плаунова ; відп. за вип. Ю. О. Соболев. – Чернігів : [Черніг. ОУНБ], 2024. – 72 с.

Рекомендаційний покажчик «Із глибини віків : 1000-ліття Чернігівського князівства» присвячений вікопомній даті утворення одного із найбільших князівств середньовічної Європи, що стало однією з основ сучасної України.

Посібник містить документальний масив джерел з історії Чернігівського князівства. Покажчик буде корисним науковцям, краєзнавцям, освітянам, студентському та учнівському загалу, працівникам бібліотек, архівів і музеїв.

Із глибини віків: 1000-ліття Чернігівського князівства : рек. покажч. / Черніг. ОУНБ ім. Софії та Олександра Русових ; уклад. Л. В. Студьонова ; ред. І. Каганова ; відп. за вип. В. Примаков. — Чернігів, 2024. — 28 с.

Бібліографічний покажчик популяризує літературу з питань навчання та виховання обдарованих дітей. Видання розраховано на вчителів загальноосвітніх навчальних закладів, психологів, які працюють у системі шкільної освіти, науковців, які досліджують проблеми, пов'язані з навчанням та вихованням обдарованих дітей.

Обдаровані діти в закладах загальної середньої освіти : бібліогр. покажч. / Черніг. обл. універс. наук. б-ка ім. Софії та Олександра Русових ; уклад.: О. І. Іваненко, О. М. Плаунова ; відп. за вип. Ю. О. Соболев. – Чернігів : [Черніг. ОУНБ], 2024. – 132 с. – (На допомогу вчителю ; вип. 2).

Різноманітність і насиченість культурно-мистецького життя Чернігівщини відображається в діяльності культурних та мистецьких заходів, творчих та клубних об'єднань, аматорських та професійних колективів, народних майстрів та умільців. Значне місце в історико-культурному просторі області займають різноманітні свята, фестивалі, конкурси, культурно-мистецькі проєкти.

Метою даного покажчика є спроба шляхом систематизації книг та публікацій з періодичних видань відобразити культурно-мистецьке життя Чернігівської області в період 2017–2021 років.

Культурно-мистецьке життя Чернігівщини (2017–2021) : бібліогр. покажч. Вип. 2 / Черніг. обл. універс. наук. б-ка ім. Софії та Олександра Русових ; уклад.: О. І. Іваненко, О. М. Плаунова ; відп. за вип. Ю. О. Соболев. – Чернігів : [Черніг. ОУНБ], 2024. – 288 с.

До шостого випуску альманаху «Первоцвіт» увійшли вибрані твори учасників обласного поетичного фестивалю «Дотиком душі», який щорічно проводиться в Чернігівській обласній універсальній науковій бібліотеці імені Софії та Олександра Русових. У фестивалі, який відбувся 2023 року, взяло участь понад сто авторів з Чернігівщини та інших куточків України.

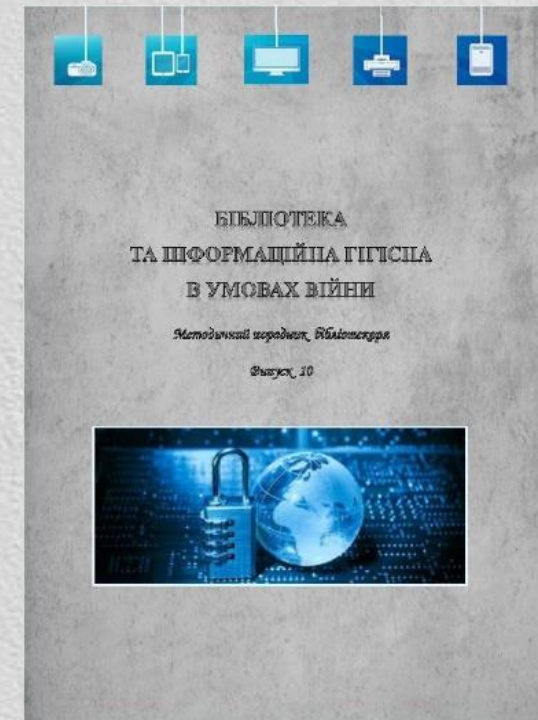
Первоцвіт : поезія. Вип. 6 / Черніг. обл. універс. наук. б-ка ім. С. та О. Русових, ГО «ЧОВ УБА», Літ. Спілка «Чернігів» ; [упоряд.: М. М. Ткач, І. М. Аліференко, Ю. О. Соболю]. – Чернігів : Чернігівська ОУНБ ім. С. та О. Русових, ГО «ЧОВ УБА», 2024. – 192 с. : іл. – (Фестиваль «Дотиком душі»).

У методичному poradniku бібліотекаря розповідається про вплив інформації на якість нашого життя та здоров'я в умовах війни. Дається визначення поняття «інформаційна гігієна», наводяться правила, які допоможуть ефективніше фільтрувати інформацію під час війни, та поради як вберегтися від шахрайських дій у соціальних мережах.

У poradniku подано перелік інтернет-ресурсів, які дозволять безкоштовно поглибити знання з теми «Інформаційна гігієна» й надалі реалізувати їх на базі своєї бібліотеки, а також представлено досвід роботи бібліотек України в цьому напрямі.

Рекомендовано для бібліотекарів публічних, міських та сільських бібліотек.

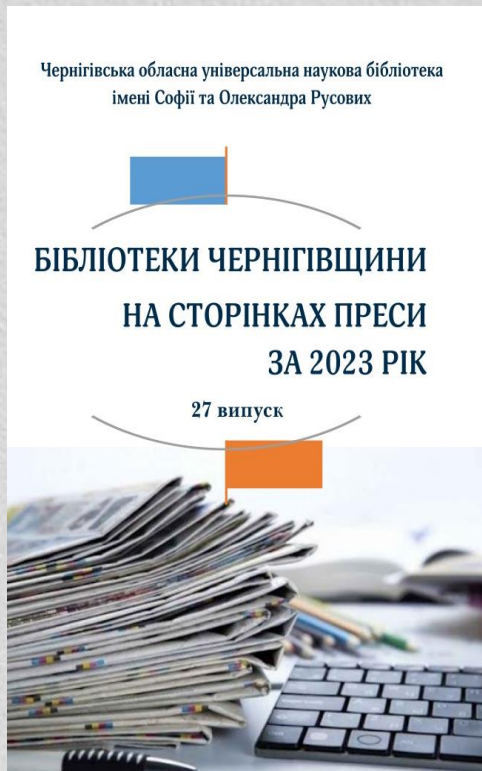
Бібліотека та інформаційна гігієна в умовах війни : метод. poradник бібліотекаря / Черніг. ОУНБ ім. Софії та Олександра Русових ; уклад. О. Шурубенко ; відп. за вип. В. Примаєв. – Вип. 10. – Чернігів, 2024. – 35 с.

В інформаційно-аналітичному бюлетні «З досвіду роботи публічних бібліотек Чернігівщини. 2023 рік» висвітлено основні статистичні дані мережі бібліотек області системи Міністерства культури та інформаційної політики, участь бібліотек у проєктній діяльності, соціокультурну роботу, заходи з просування книги та читання тощо.

З досвіду роботи публічних бібліотек Чернігівщини. 2023 рік : інформ.-аналіт. бюл. [Електронний ресурс] // Черніг. ОУНБ імені Софії та Олександра Русових ; [О. Ф. Шурубенко]. – Текст. та зображув. дані. – Чернігів, 2024. – 24 с.

Матеріали бібліографічного покажчика містять публікації у друкованих засобах масової інформації та розкривають сучасний стан, проблемні питання бібліотечної галузі, досвід роботи окремих бібліотек і централізованих бібліотечних систем області.

Бібліотеки Чернігівщини на сторінках преси : бібліогр. покажч. публ. за 2023 р. / Черніг. ОУНБ імені Софії та Олександра Русових ; уклад. М. Латамарчук ; відп. за вип. Ю. О. Соболю. – Вип. 27. – Чернігів, 2023. – 52 с.

Методичний посібник «Календар пам'ятних дат на 2025 рік» містить інформацію про ювілеї визначних письменників України і світу, діячів культури, святкові дні, професійні свята та пам'ятні дні.

Джерело доступу:

https://libkor.com.ua/storage/php/metod_mat_files/Kalendar_pamiatnykh_dat_2025.pdf

Календар пам'ятних дат на 2025 рік [Електронний ресурс] / Черніг. ОУНБ ім. Софії та Олександра Русових ; уклад.: М. Латамарчук, О. Шурубенко ; відп. за вип. В. М. Примак. – Чернігів, 2024. – 54 с.

Одним із найважливіших напрямів діяльності бібліотеки в роботі з користувачами є формування екологічного світогляду та екокультури.

Пропонований список екологічних дат надає можливість зорієнтуватись в інформаційному просторі й обрати форму бібліотечної роботи. Свої завдання бібліотекарі повинні бачити в тому, щоб різними заходами, зокрема проведенням бесід, оглядів літератури й періодичних видань, організацією книжкових виставок, конкурсів, вікторин тощо, сприяти екологічній освіті користувачів.

Джерело доступу: https://libkor.com.ua/storage/php/metod_mat_files/ekologichnij_calendar.pdf

Екологічний календар на 2025 рік : метод. порадник [Електронний ресурс] / Черніг. ОУНБ ім. Софії та Олександра Русових ; уклад. Н. Карбовська ; відп. за вип. В. М. Примак. – Чернігів, 2024. – 36 с.

*Якщо вас зацікавили
представлені в огляді видання,
запрошуємо відвідати*

*Чернігівську обласну
універсальну наукову
бібліотеку імені Софії
та Олександра Русових*

Наша адреса:
м. Чернігів,
просп. Миру, 41.

© М. О. Латамарчук, головний бібліотекар науково-методичного
відділу Чернігівської ОУНБ імені Софії та Олександра Русових